

Řešení rozšířené odpovědnosti výrobce dle zákona
č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových
výrobků na životní prostředí pro tabákové výrobky

Kolektivní systém NEVAJGLUJ

Úhrada nákladů obcím dle zákona

Společné setkání ORP Královéhradeckého a Pardubického kraje

Deštné v Orlických Horách, 19.-20. 10. 2023

Legislativní rámec

- **Implementace směrnice EU 2019/904** o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí
  - Zákon č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobců na životní prostředí („zákon o jednorázových plastech“)
  - Vyhláška č. 47/2023 Sb. (upřesňuje rozsah a způsob plnění povinností)
- Zavádí povinnosti pro výrobce tabákových výrobků s filtry, filtrů uváděných na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky
  - **Povinné značení** výrobků pro informování konečného uživatele (od r. 2021)
  - **Zavedení systémů rozšířené odpovědnosti výrobce** pro určité druhy vybraných plastových výrobků a s nimi spojených povinností (především **úhrada nákladů obcím** na úklid odpadu) (od r. 2023)
  - **Provádění osvětové činnosti** (od r. 2021)
- Obdobné povinnosti zavádí i pro výrobce hygienických ubrousků a balonků

Povinnosti výrobců

- Pro tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky se zavádí povinnosti výrobce:
  - **Vést evidenci** množství vybraných plastových **výrobků**, které uvedl na trh (§7)
  - **Označování** vybraných plastových **výrobků** pro konečné spotřebitele (§8)
  - **Osvětová činnost** - provádění informačních „antilitteringových“ kampaní (informování konečného uživatele a změnu spotřebitelského chování za účelem snížení množství odpadu z vybraných plastových výrobků, kterého se koneční uživatelé zbavují mimo místa určená k jeho odkládání (§9)
  - **Úhrada nákladů obcím** (§10)
  - **Zaslat** ministerstvu každoročně **údaje o množství odpadu z těchto vybraných plastových výrobků soustředovaného v rámci obecních systémů** odpadového hospodářství v obcích a další údaje v Roční zprávě
- Výrobci mají možnost vytvoření kolektivního systému (společné řešení osvětové činnosti, úhrada nákladů obcím)
  - povinnosti kolektivního systému
  - oprávnění k provozu uděluje MŽP na základě žádosti
- *Tabákový výrobek podle zákona = **filtr**, jehož hlavní složkou je **acetát celulózy** (případně v menší míře i další druhy plastů). Jedná se o bioplasty vyrobené z přírodních polymerů (dřevní buničina). Biodegradabilita, resp. odbouratelnost filtrů je malá. Filtr dále obsahuje papírek a další komponenty.*

Uklidíme Česko – doba rozkladu

Řešení výrobců dotčených tabákových výrobků

- Spolupráce 4 největších firem tabákového průmyslu na zajištění plnění povinností dle zákona o jednorázových plastech s cílem vytvořit kolektivní systém, jehož hlavní činností je zajištění úhrady nákladů obcím a osvětová činnost

Postup příprav

r. 2021

- Příprava podkladů pro nákladový model
  - Stanovení výskytu dotčených tabákových výrobků v jednotlivých tocích komunálních odpadů, na které se bude vztahovat úhrada nákladů dle zákona (metodika, sběr a analýza KO s obsahem tabákových výrobků – littering, suché smetky, odpadkové koše)
- Návrh základních principů, struktury a provozu kolektivního systému

r. 2022

- Příprava podkladů pro nákladový model pro úhradu nákladů obcím
  - Analýzy smetků z mokrého čištění
  - Stanovení nákladů spojených s úklidem odpadů obsahujících výrobky a soustředováním a dalším nakládáním s KO s obsahem těchto výrobků (dotazníkové šetření v obcích ČR, ověření dalších datových zdrojů (úklidové firmy apod.)
- Příprava založení a.s. jako budoucího provozovatele KS
- Stanovení nákladového modelu pro úhradu obcím
- Osvěta – společná kampaň výrobců Cigaretovník (www.cigaretovnik.cz)

r. 2023

- Založení akciové společnosti NEVAJGLUJ a.s. (březen 2023)
- Zpracování žádosti o oprávnění k provozování kolektivního plnění
- Příprava na zajištění provozu kolektivního systému (informační systém, struktura společnosti, technické vybavení, osvětová kampaň atd.)
- Podání žádosti (červenec 2023)
- Zahájení činnosti kolektivního systému - **10. 10. 2023 vydalo MŽP Rozhodnutí o oprávnění provozu kolektivního systému NEVAJGLUJ (čj MZP/2023/740/6025)**

Úhrada nákladů obcím a součinnost obcí

- Výrobci vybraných výrobků (tabákové filtry, hygienické ubrousky, balonky) mají povinnost na základě smlouvy hradit obcím:
  - **úklid odpadu** z těchto vybraných výrobků, **jehož se koneční uživatelé zbavují mimo místa určená k jeho odkládání (littering)**, a na následnou **přepřavu a zpracování** tohoto odpadu a
  - **soustředování odpadu** z těchto vybraných výrobků v rámci obecního systému odpadového hospodářství **ve společných sběrných nádobách na směsný komunální odpad**, včetně speciálních sběrných nádob na odpad z těchto vybraných výrobků, umístěných na veřejných prostranstvích (dále jen "společné sběrné nádoby na směsný komunální odpad"), jeho **přepřavu a zpracování**
- Kolektivní systém je povinen uzavřít smlouvu s:
  - min. 30 % obcí ČR (30 % obyvatel) do 1 roku od udělení oprávnění,
  - min. 60 % obcí (60 % obyvatel) do 2 let od udělení oprávnění,
  - min. 90 % obcí (90 % obyvatel) do 3 let od udělení oprávnění
- Pokud návrh na uzavření smlouvy o úhradě nákladů obci předložený obci kolektivním systémem odpovídá požadavkům stanoveným zákonem, **poskytne obec** kolektivnímu systému **součinnost**, kterou lze po obci spravedlivě požadovat, **směřující k uzavření smlouvy** mezi obcí a kolektivním systémem.
- **Obec**, se kterou má výrobce/kolektivní systém uzavřenou smlouvu o úhradě nákladů obci, **poskytne výrobcí součinnost k získání těchto údajů**:
  - Odděleně náklady spojené s úklidem veřejných prostranství, náklady na provoz odpadkových košů, příp. popelníků a jiných sběrných prostředků, do kterých obec umožňuje odkládání odpadů z tabákových výrobků,
  - Odděleně údaje o produkci odpadů z úklidů, o produkci odpadů z košů příp. popelníků a jiných sběrných prostředků

Nákladový model - stanovení podílu nedopalků (výrobků s filtry) v litteringu a v komunálních odpadech

- Stanovení metodiky, terénní sběry v litteringové a nelitteringové sezóně, rozbory
  - Realizace FSE UJEP a GREEN Solution, s.r.o.
- Počet provedených analýz podle druhu odpadů
  - Littering – 264 lokalit (30 obcí), 130 kg odpadů (bez nelitteringových odpadů)
  - Odpadkové koše – 130 lokalit (17 obcí) - 495 kg odpadů z košů
  - Uliční smetky (suché čištění) - 80 lokalit (15 obcí) – 68 kg podvzorků odpadů
  - Uliční smetky (mokré čištění) – 14 měst

Stanovení hmotnosti

Rozbory litteringu

Smetky z ručního čištění

Smetky z mokrého čištění

Rozbor mokrých smetků

Sběr litteringu

Podíl tabákových výrobků s filtry v KO - výsledky

	% hmotn.	% kusovost
littering	10,5	72,3
koše	1,1	22,1
suché smetky	10,2	74,5
mokrý smetky (celkem)	0,28	
<i>odpady v mokrých smetkách</i>	12,4	80,8

- Jedná se o celkové údaje bez rozlišení litteringové a nelitteringové sezóny, velikosti sídel a typu lokalit
- Pro nákladový model pro r. 2023 jsou použity průměrné výsledky v tabulce bez rozlišení velikostních skupin obcí

Nákladový model - analýza nákladů spojených s úklidem a nakládáním s odpady

Datové zdroje a jejich dostupnost

- EKO-KOM
  - Zveřejněné výstupy z Ročního dotazníku obcí za r. 2020, 2021 k litteringu
  - Náklady na koše a čištění veřejných prostor (IURMO)
- Dotazníkové šetření v obcích ve spolupráci se SMS ČR (r. 2022)
  - Oslovení všech obcí ČR, opakované šetření
  - Dotazy na organizaci úklidů veřejných prostranství, rozsah úklidů, náklady a množství odpadů z úklidů, osvětu obyvatel
  - Dotazy na provoz odpadkových košů, popelníků, náklady a produkci odpadů z košů
- Informační podpora SMO ČR
- Vlastní dotazníkové šetření a rozhovory ve městech
- Řízené rozhovory a doplňkové šetření v odpadových firmách zajišťujících úklid

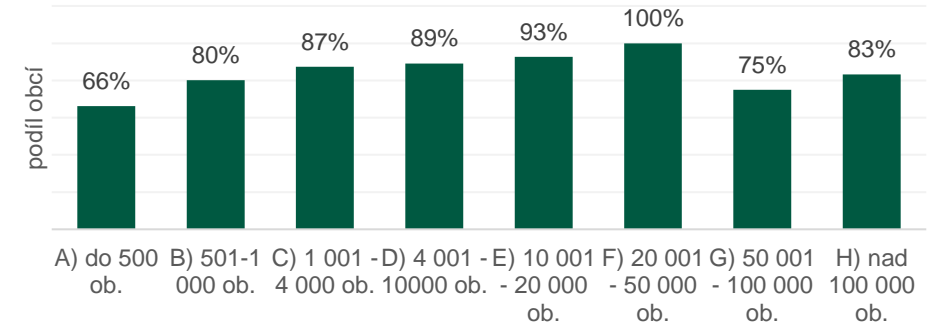

Situace v obcích I.

Úklid na veřejných prostranstvích obce

- Jsou s ním prokazatelně spojené náklady na zajištění této činnosti
- Úklidy zajišťuje cca 75 % obcí v ČR, se vzrůstající velikostí obcí se pravidelnost úklidů zvyšuje
- Náklady na úklidy sleduje samostatně cca 39 % obcí, které se zabývají úklidy (tj. 29 % všech obcí)
- Míra samostatného sledování nákladů se zvyšuje s velikostí obce
  - Náklady jsou ale často součástí ceny za komplexní údržbu obce bez rozlišení jednotlivých položek, resp. částí úklidu (včetně péče o zeleň, komunikace, nakládání s odpady apod.)
  - Variabilita cen je velmi vysoká s ohledem na různorodost poskytovaných služeb

Podíl obcí, ve kterých probíhá pravidelně úklid (dle velikostních skupin)

Pozn.: základem jsou všechny obce, které vyplnily tabulku č. 17b dotazníku za rok 2021.
zdroj: EKO-KOM, a.s.

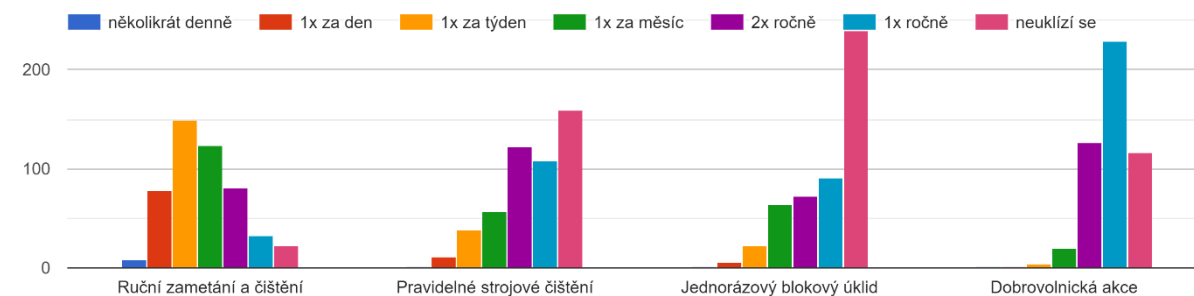
Typy úklidů

- **Ruční nebo strojové čištění – suché smetky:** provádí většina obcí, které uklízejí
- **Jednorázový blokový úklid – mokré smetky:** provádějí spíše větší obce a města
- **Dobrovolnické úklidy** – nejsou zdrojem smetků a drobného litteringu s obsahem nedopalků

Produkce odpadů z úklidů

- Ve většině obcí a měst (cca 90 %) není samostatně sledována (ani celkem, ani po činnostech)
- Většinově se jedná o odpad 200303 uliční smetky (případně 200301 SKO, 200302 odpad z tržišť)
- Často se jedná o produkci úklidových firem a nikoliv obcí

Četnost úklidů v obcích

Situace v obcích II.

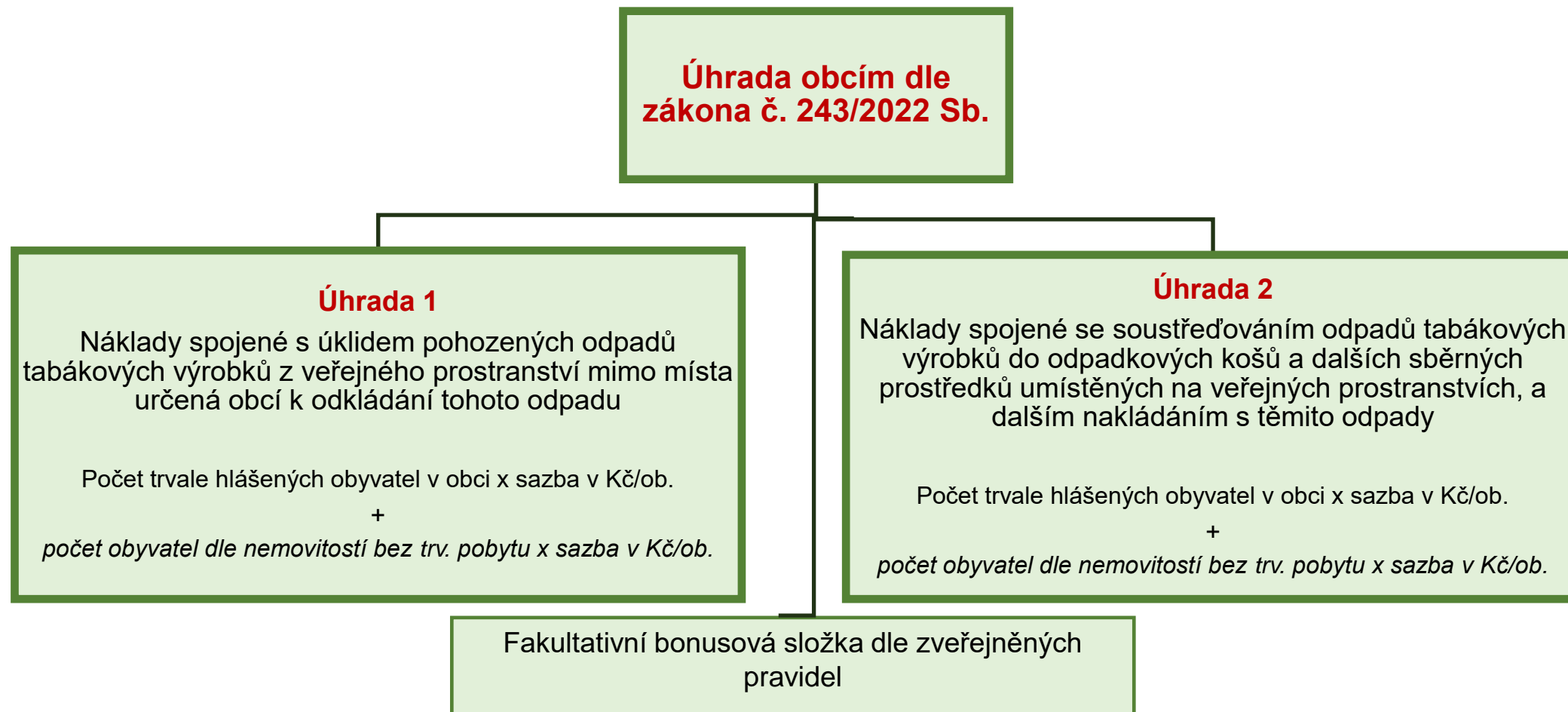
Odpadkové koše, popelníky a další sběrné prostředky

- Sběrné prostředky umístěné na veřejných prostranstvích, určené ke sběru směsných komunálních odpadů (mimo odpadů z domácností)
- Odpady v nich soustřeďované obsahují nedopalky
- Část menších obcí koše vůbec neinstaluje, se vzrůstající velikostí obcí roste podíl obcí používajících koše
- Náklady na provoz odpadkových košů sleduje cca 29 % obcí ČR
  - Většinou jsou ale náklady součástí cen komplexu úklidových služeb nebo nakládání s odpady
- Produkce odpadů
  - Produkci odpadů z odpadkových košů sleduje samostatně cca 8 % obcí
  - U řady obcí (především malé obce) jsou odpady z košů přidávány do kontejnerů na SKO v zástavbě
  - Produkce se pohybuje mezi 2,3 – 6,7 kg/ob/rok (průměr 3,84). Dle EKO-KOM cca 4,6 kg/ob/rok
  - Odpady se evidují většinou jako 200301 směsný KO (případně objemný odpad, uliční smetky, jiný biologicky nerozložitelný odpad apod.)

Principy modelu na stanovení úhrady obcím

- Stanovení úhrady nákladů musí být co nejjednodušší, aby nevyžadovalo sběr speciálních podkladových dat od obcí a s tím související způsob kontroly a ověřování správnosti poskytnutých dat.
- Podle dosavadních průzkumů nákladů obcí a způsobu zajištění úklidů je zřejmé, že pro stanovení úhrady nelze vycházet z nákladů na úklidy a nakládání s odpady, ani z produkce odpadů v jednotlivých obcích.
- Úhrady tedy budou založeny na **paušálních platbách v Kč/obyvatel** v jednotlivých velikostních skupinách obcí
  - **Do 1000 obyv.**
  - **1001-5000 obyv.**
  - **5001-20 000 obyv.**
  - **Nad 20 000 obyv.**
- Stanovení počtu obyvatel v obci:
  - **Trvale žijící obyvatelé** (dle ČSÚ, data v dubnu k 1. 1. následujícího kalendářního roku)
  - *Počet nemovitých věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, ve které není přihlášena žádná fyzická osoba - na každý objekt se počítá 1 osoba/rok (vychází ze skupiny poplatníků za KO dle zákona o místních poplatcích)*
- Úhrady se budou odvíjet od parametrů:
  - **Náklady na provoz odpadkových košů** (zdroj dat – roční výkazy obcí, data budou zpracována v nákladovém modelu, který určí průměrný náklad pro každou velikostní skupinu)
  - **Náklady na úklid veřejných prostranství** (zdroj dat – roční výkazy obcí, data budou zpracována v nákladovém modelu, který určí průměrný náklad pro každou velikostní skupinu)
  - **% hmotn. zastoupení nedopalků v koších** (data z analýz odpadů)
  - **% hmotn. zastoupení nedopalků ve smetcích** (data z analýz odpadů) – pro obce do 5 000 ob. pouze výskyt v suchých smetcích, pro větší obce a města případně zohlednění podílu mokřích smetků

Základní složky úhrady obcím

- Sazby pro rok 2023 budou zohledňovat pouze počet trvale hlášených obyvatel k 1. 1. 2024 (data zveřejněná ČSÚ v dubnu 2024)
- Sazba pro počet obyvatel dle počtu nemovitosti bez trvale hlášených obyvatel bude stanovena na základě údajů ze vstupních a ročních dotazníků obcí dle smlouvy, pokud budou údaje relevantní (nutnost údajů od min. 2/3 – 3/4 obcí ČR)

Stanovení sazeb úhrad

VSTUPNÍ PARAMETRY pro rok 2023

- Hmotnostní zastoupení odpadu tabákových výrobků s filtry (typicky nedopalky)

Typ výskytu	koše	Suché smetky	Mokré smetky
Hmotn. % podíl	1,1	10,2	0,28

- Podíl uplatňovaných nákladů pro velikostní skupiny obcí

Vel. skupina	koše	Suché smetky	Mokré smetky
Do 5 tis. ob.	100 %	100 %	0 %
Nad 5 tis. ob.	100 %	56 %	44 %

- Náklady na provoz odpadkových košů

- Pro rok 2023 budou vycházet ze zjištěných údajů za rok 2021
- Pro rok 2024 budou vycházet ze vstupních výkazů obcí (data za rok 2022), data budou zpracována v nákladovém modelu, který určí průměrný náklad pro každou velikostní skupinu)

- Náklady na úklid veřejných prostranství

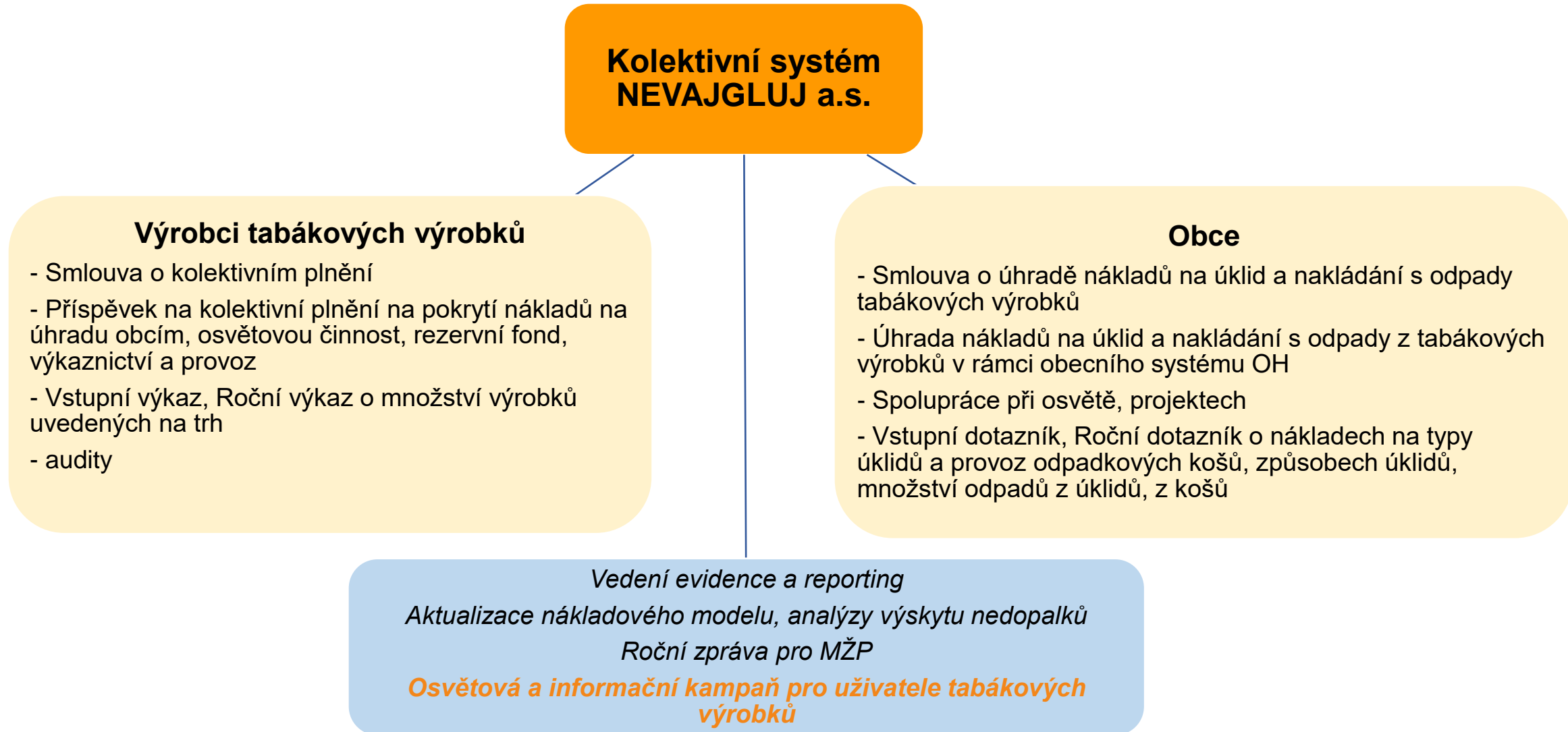
- Pro rok 2023 budou vycházet ze zjištěných údajů z obcí za rok 2021

- SAZBY na rok 2023 v Kč/ob.** (trvale hlášení obyvatelé)

	Do 1 000 ob.	1 001-5 000 ob.	5 001-20 000 ob.	Nad 20 000 ob.
Provoz košů	0,3	0,5	0,8	0,6
Úklid veř. prostranství	4,0	6,1	7,0	10,1

- Sazby budou doplněny a aktualizovány podle údajů získaných od obcí (vstupní a roční dotazníky). Současný stav informací je zcela nedostatečný.

Jak bude fungovat kolektivní systém

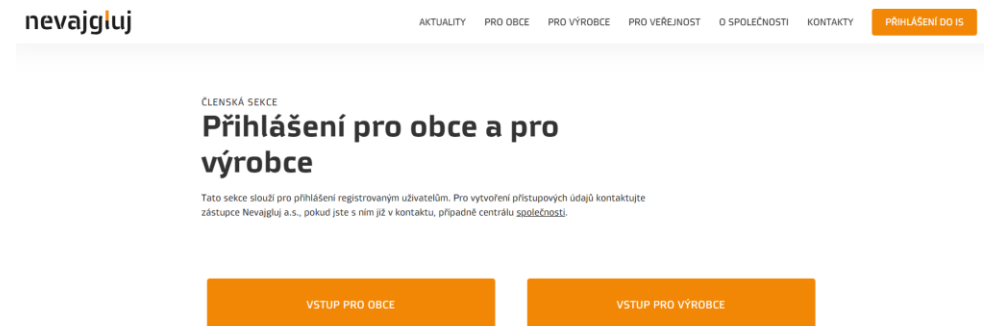

Smlouva mezi kolektivním systémem a obcemi

- Smlouva je shodná pro všechny obce. Byla projednána se zástupci SMS ČR a SMO ČR.
- Obec :
  - v rámci úklidu a udržování čistoty veřejných prostranství **zajišťuje úklid odpadů tabákových výrobků odhozených mimo určená místa**
  - **umožňuje** v rámci obecního systému odpadového hospodářství **soustředování** do veřejných sběrných prostředků, **sběr a svoz a následné odstranění nebo využití odpadů tabákových výrobků** v souladu se zákonem o odpadech
- KS může realizovat osvětové kampaně zaměřené na správné zacházení s odpady tabákových výrobků a podpůrné projekty v obcích ve spolupráci s nimi
- KS poskytuje obci úhradu nákladů na úklidy, soustředování a nakládání s odpady z tabákových výrobků
- Obec poskytne **1x ročně** KS **Roční dotazník** s uvedením údajů o nákladech na typy úklidů a provoz odpadkových košů, způsobech úklidů, množství odpadů z úklidů, z košů, o osvětové činnosti
  - Údaje budou sloužit k aktualizaci nákladového modelu a příp. výpočtu části úhrady, dále k získání údajů pro Roční zprávu pro MŽP
  - **Při uzavření smlouvy** vyplní obec **Vstupní dotazník** s informacemi za ukončený předchozí kalendářní rok (max. do 30 dní od uzavření smlouvy)
  - Zúčtování proběhne až po ukončení kalendářního roku a bude provedena jednorázová roční úhrada
- Dotazník bude zaslán v prosinci, obec jej vyplní do poloviny dubna násl. roku. Po obdržení dotazníku a po zveřejnění dat ČSÚ o počtu obyvatel v obcích (nejčastěji v průběhu dubna) stanoví KS výši úhrady a zašle obci **výzvu k fakturaci**
- Obec zašle KS elektronickou fakturu (případně papírovou fakturu). Pro vypracování faktury lze použít formulář z webových stránek www.nevajgluj.cz. Splatnost je 30 dní
- KS bude provádět kontroly plnění smlouvy, obec je povinna poskytnout součinnost
- Většina komunikace mezi KS a obcí bude probíhat elektronicky včetně vyplňování Dotazníku do IS přes webové rozhraní na www.nevajgluj.cz

Uzavírání smluv

- Po obdržení oprávnění k provozování KS rozesílka návrhů smluv do datových schránek všech obcí ČR – budou existovat dvě základní možnosti uzavření smlouvy
  - 1) Do přiloženého PDF dokumentu s textem smlouvy doplní obec identifikační údaje, smlouvu podepíše a zašle do datové schránky Nevajgluj, smlouva bude ověřena, podepsána a zaslána zpět obci (smlouvu lze zaslat také poštou)
  - 2) Obec se přihlásí dle pokynů do IS Nevajgluj, vyplní identifikační údaje, vytiskne si hotovou smlouvu s podpisem Nevajgluj, opatří ji podpisem a pošle zpět do Nevajgluj, která potvrdí obci přijetí smlouvy.
- Obec vyplní do 30 dnů po uzavření smlouvy v IS Nevajgluj vstupní dotazník
- **Informační podpora**
  - Spolupráce se SMS ČR, SMO ČR, s kraji
  - Webináře pro obce, propagace KS na setkáních obcí, DSO, odborných akcích
  - Odborné časopisy a webové portály
  - Tištěná média s celorepublikovou a regionální působností
  - Webové stránky www.nevajgluj.cz (vstup do IS Nevajgluj)

Osvěta

- KS je povinen zajistit osvětovou činnost, která je zaměřená na informování konečného uživatele a změnu spotřebitelského chování za účelem snížení množství odpadu z vybraných plastových výrobků uváděných výrobci na trh, kterého se koneční uživatelé zbavují mimo místa určená k jeho odkládání.
- Po udělení oprávnění k provozování KS bude zahájena osvětová kampaň
- V r. 2023 bude používat sdělení v tištěných a elektronických médiích, vlastní webové stránky, osobní sdělení na různých setkáních a akcích
- V dalších letech budou komunikační nástroje rozšířeny (rádio, influenceři, city lighty atd.)

nevajgluj

AKTUALITY PRO OBCE PRO VÝROBCE PRO VĚŘEJNOST O SPOLEČNOSTI KONTAKTY PŘIHLÁŠENÍ DO IS

O SPOLEČNOSTI

NEVAJGLUJ a.s.

Aktivní společnost byla založena za účelem provozování kolektivního systému pro plnění povinnosti pro tabákové výrobky s filtry a filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky podle zákona č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí. Zakladateli jsou významné firmy tabákového průmyslu, na který se vztahují povinnosti dané zákonem.

Předmětem činnosti aktivní společnosti je:

- Zajištění kolektivního plnění výrobců tabákových výrobků s filtry a filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky (zkrácené tabákové výrobky s filtry)

neva?

Fakt ti neva, že si mezi odhozenými vajgly hraji i tvoje děti?

Vajgl patří do koše.

nevajgluj

neva?

Fakt ti neva, že odhozený vajgl se rozkládá až 15 let?

Vajgl patří do koše.

nevajgluj

Těšíme se na spolupráci

Děkuji za pozornost

Martina Vrbová, ředitelka

Kontakt :

Barbora Fürstová, manažerka pro obce

mob. 608 01 91 51

e-mail: obce@nevajgluj.cz